

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Заместник-министър на земеделието и храните

3.9.2026 г.

X 93-3938/03.09.2026

Signed by: Habibe Husnieva Topuklieva

ДО

МИНИСТЪРА НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО И ХРАНИТЕ

Г-Н ПЛАМЕН АБРОВСКИ

ОДОБРЯВАМ:

3.9.2026 г.

За министър:

Заместник-министър:

Заповед за заместване №

от

К. Чакарров

8009-896

01.09.26

X

Пламен Абровски
Министър

Signed by: Krasimir Pladenov Chakarov

„ВЯРНО С ЕЛЕКТРОННО
ПОДПИСАНИЯ ОРИГИНАЛ“

④

ДОКЛАД

ОТ

ПРОФ. Д-Р КРУМ НЕДЕЛКОВ – ЗАМЕСТИК-МИНИСТЪР НА
ЗЕМЕДЕЛИЕТО И ХРАНИТЕ

Относно: Извършените дейности през 2025 г., касаещи изпълнението на Решение № 63 от 31 януари 2024 г. на Министерския съвет за одобряване на План за контрол и предотвратяване разпространението на заболяването Африканска чума по свинете в Република България

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН МИНИСТЪР,

Планът за контрол и предотвратяване разпространението на заболяването Африканска чума по свинете (АЧС) в България има за цел да определи действията, които следва да бъдат предприети от всички компетентни институции и времевият график за тяхното изпълнение. Регламентирането на координирани и съвместни действия от

компетенциите на различни институции и структурите им е продиктувано от усложнената епизоотична обстановка по отношение на болестта в периода 2018- 2019 г.

С Решение № 43 от 24 януари 2020 г. на Министерски съвет, е одобрен План за контрол и предотвратяване разпространението на заболяването Африканска чума по свинете в България. Прилагането на координиран подход, за надзор, контрол и ликвидиране на болестта, заложен в Плана, получи изключително положителна оценка от страна на Европейската комисия при проведеният одит в България (в периода 2 - 6 ноември 2020 г.) за оценка на изпълнението на контрола по здравеопазване на животните във връзка с Африканската чума по свинете (DG(SANTE) 2020-7118.

С Решение № 313 от 9 април 2021 г. на Министерския съвет е одобрен План за контрол и предотвратяване разпространението на заболяването Африканска чума по свинете в България за периода 2021-2023 г., съдържащ продължение на мерките прилагани в страната през 2020 г.

С Решение № 63 от 31 януари 2024 г. на Министерския съвет за одобряване на План за контрол и предотвратяване разпространението на заболяването Африканска чума по свинете в Република България за периода 2024 – 2026 г. Целта е действието на заложените мерки и механизма на координация между институциите да бъде удължен до достигане на статут на свободна от заболяването страна/регион и изпълнение на изискванията на чл. 56 от Регламент (ЕС) 2023/594¹.

Ежегодният доклад за изпълнението на мерките по Плана се изготвя от Министерство на земеделието и храните. Изготвените до момента доклади за 2020 г., 2021 г., 2022 г., 2023 г. и 2024 г. са публикувани на интернет страницата на МЗХ и са сведени до знанието на ангажираните структури чрез официални писма.

Във връзка с гореизложеното, представям на Вашето внимание доклад за извършените дейности през 2025 г., касаещи изпълнението на Решение № 63 от 31 януари 2024 г. на Министерския съвет за одобряване на План за контрол и предотвратяване разпространението на заболяването Африканска чума по свинете в Република България.

РЕЗЮМЕ: През 2025 г. продължава изпълнението на дейностите заложи в Плана, съгласно компетенциите и правомощията на определените институции, заложените индикативни срокове се спазват, не са отчетени затруднения, както и не са постъпвали предложения за отмяна или изменение на мерките. На този етап ангажираните с изпълнението на дейностите в Плана институции не съобщават за констатирани

¹ Регламент (ЕС) 2023/594 на Комисията от 16 март 2023 година за определяне на специални мерки за контрол на болестта във връзка с африканската чума по свинете и за отмяна на Регламент за изпълнение (ЕС) 2021/605 (ОВ L 79 от 17.3.2023 г.)

проблеми и необходимост от осигуряване на допълнителни финансови средства. През 2025 г. няма засегнати индустриални обекти и фамилни ферми за отглеждане на свине. Причина за стабилната тенденция в спада на засегнатите обекти и унищожени животни може да се посочи и координираното прилагане на мерките заложи в Плана за контрол и предотвратяване разпространението на заболяването АЧС. От м. януари 2024 г. цялата територия на страната попада в част II на приложение I на Регламент за изпълнение (ЕС) 2023/594. Регионализацията се прилага в допълнение към мерките за контрол на болестта и съдържа списък с ограничителните зони в държавите членки, засегнати от огнища на АЧС, или в риск поради близост до огнища. Тези ограничителни зони се разграничават според епидемиологичната обстановка и се класифицират като ограничителни зони I (зони в риск), II (огнища при диви свине) и III (огнища при отглеждани (домашни) свине), като ограничителна зона III включва областите с най-високата степен на риск от разпространение и ограничителните мерки са най-тежки.

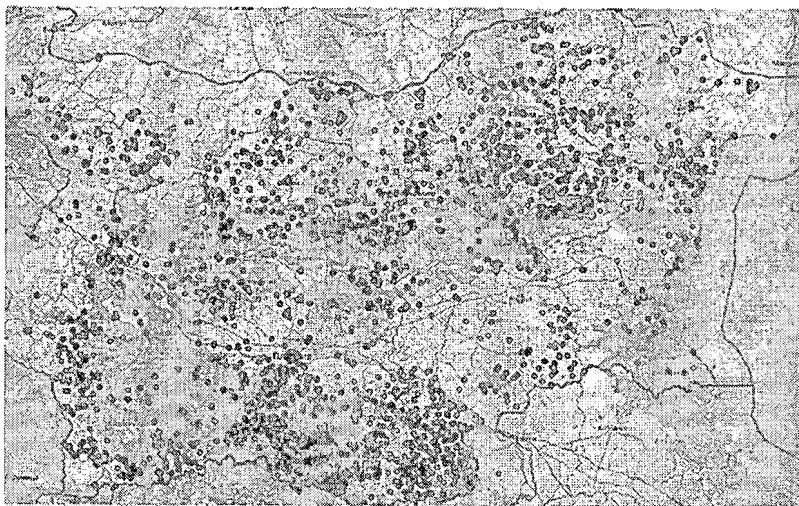
I. Обща информация:

През 2025 г. на територията на Република България няма констатирани огнища на африканска чума по свинете при домашни свине.

През 2025 г. са изследвани чрез PCR 20342 проби и чрез ELISA 20342 проби от диви свине в трите лаборатории в системата на БАБХ (НРЛ при НДНИВМИ, изпитвателни лаборатории към ОДБХ-Стара Загора и Велико Търново). От тях са открити и обявени общо 944 огнища при диви свине, като засегнатите в тях животни са общо 2760. Основната част от регистрираните случаи на болестта са при установени само антитела срещу вируса на АЧС. Местоположението на изследваните проби са показани на фиг. 2 и 3 по-долу.

Фиг. 2 – Положителни за АЧС проби от диви свине за 2024 г.

Фиг. 3 – Отрицателни проби за АЧС от диви свине през 2024 г.

II. Изпълнение на плана от компетентните институции и ведомства:

1. Министерство на земеделието и храните (МЗХ):

Актуализиране на националното законодателство:

Подобряване на информираността, чрез обучения и запознаване с добри практики:

Във втори брой на изданието на Български контактен център на Европейския орган за безопасност на храните „Актуално от EFSA“ през 2025 г. е публикувано кратко резюме на епидемиологичния анализ на Африканска чума по свинете в Европейския съюз през 2024 г. Книжката е достъпна в електронен вариант на интернет страницата на Центъра за оценка на риска по хранителната верига (<https://online.fliphtml5.com/bkgx/jaoy/#p=1>), както и на хартиен носител.

В периода от м. август до м. септември 2025 г. са проведени ежегодни срещи/обучения между представители на Областните дирекции за безопасност на храните и ловци на местно ниво, с оглед подготовка за предстоящия ловен сезон на дива свиня, повишаване на осведомеността, правила за биосигурност, вземане и изпращане на проби.

Във връзка с фактът, че ловците играят важна роля за здравеопазването на животните, включително и домашните животни, при откриване на ловния сезон за мигриращ дивеч през месец август бяха раздадени на ловците листовки, с които бяха информирани за тяхната ключова роля в борбата за ликвидиране на АЧС.

Създадена беше организация от Изпълнителна агенция по горите за провеждане на обучения на ловци от ловните дружини за АЧС, биосигурност, взимане на проби и въвеждане на данните в модул „Лов“. В тази връзка през месеците юли, август и септември на 2025 г. бяха проведени обучения на нови 4 265 ловци на местно ниво, най-

вече за прилагане на мерките за биосигурност при провеждането на груповия лов на дива свиня и при загробването или третирането с хидратна вар на труповете от откритите мъртви диви свине, с цел справяне със заболяването АЧС.

Засилване на научно-изследователското сътрудничество и обмяната на опит на национално и международно ниво:

Центърът за оценка на риска е изготвил Епидемиологичен анализ на Африканска чума по свинете в Европейския съюз през 2024 г., базиран на информацията на Европейския орган по безопасност на храните (ЕОБХ).

Провеждане на редовни заседания на областните и общинските эпизоотични комисии, както и на извънредни такива при усложнена эпизоотична обстановка:

През 2025 г. в МЗХ е получена информация за ежесмесечно провеждани заседания на областните эпизоотични комисии в Перник, Кърджали и Добрич.

Граничен контрол, събиране и унищожаване на странични животински продукти и отпадъци:

На граничните контролни пунктове (ГКП) дирекция „Граничен контрол“ осъществява официален контрол на пратки животни и стоки в изпълнение на пряко приложимото европейско и национално законодателство.

На одобрените 8 ГКП, както и на входните пунктове Лесово, Малко Търново, Летище Варна и Летище Бургас и фериботите в Бургас и Варна се осъществява контрол на личния багаж на пътниците съгласно „Инструкция за взаимодействие между БАБХ, Агенция Митници, Главна дирекция „Гранична полиция“, Български пощи ЕАД, Главна дирекция „Въздухоплавателна администрация“, Изпълнителна агенция „Автомобилна администрация“, Държавно предприятие „Национална компания железопътна инфраструктура“, оператори на международни експресни куриерски услуги за повишаване ефективността на контрола за спазване изискванията на Регламент (ЕО) №206/2009 относно въвеждането в Общността на пратки с продукти от животински произход за лична консумация и за изменение на Регламент (ЕО) №136/2004, Закона за защита на растенията, Наредба №1 на Министъра на земеделието и храните от 27.05.1998 за фитосанитарен контрол, Наредба №1 от 04.01.2002 на Министъра на земеделието и храните за условията при които вредители, растения, растителни продукти и други се използват за научни изследователски цели и селекция“, пряко приложимото европейско законодателство и Заповед №РД 09-678 от 11.07.2019 г. на министъра на земеделието, храните и горите във връзка с необходимостта от засилване на мерките за контрол и превенция по отношение на Африканската чума по свинете.

За периода от 01.01.2025 г. до 31.12.2025 г. дирекция „Граничен контрол“ е извършила 47

623 бр. проверки на личния багаж на пътниците и конфискуваните продукти са, както следва:

**Брой проверки на личен багаж и конфискувани продукти за периода от
01.01.2025г. до 31.12.2025 г.**

ГКП	СВ. МЕСО- кг.	СВ. ПРОДУКТИ-кг.	Брой извършени проверки
КАЛОТИНА	0	Месни- 285,3 кг	1 408
ЗЛАТАРЕВО	0	Месни- 29,6	2 729
БРЕГОВО	0	Месни-10,948 кг	744
ГЮЕШЕВО	0	Месни- 33,4 кг	9081
ВАРНА	0	Месни – 41,3	2008
БУРГАС	0	Месни- 54,684 кг	6271
ЛЕТИЩЕ СОФИЯ	0	Месни- 180,5 кг	13 536
КАПИТАН АНДРЕЕВО	0	Месни- 11 903,7кг	7664
ЛЕСОВО	0	Месни- 109,5 кг	4202
ОБЩО:	0	14 663,332 кг	47 623 бр.

За периода от **01.01.2025 г. до 31.12.2025 г** на 8-те гранични контролни пунктове, разположени на външните граници на ЕС и фериботите на пристанище Варна и Бургас се осъществява дезинфекция на всички превозни средства, с изключение на ГКП Капитан Андреево и на входните точки Лесово и Малко Търново. Считано от 12.07.2024 г. е възобновена дезинфекцията със заповед на министъра на земеделието и храните на ГКП Капитан Андреево и на входните точки Лесово, Малко Търново.

Инспекторите от ГКП - Летище София, ГКП - Варна и ГКП - Бургас осъществяват контрол и върху събирането, транспортирането и обезвреждането на кухненски отпадъци от международните транспортни средства.

Сформиране на екипи за епизоотично проучване - обучение, разработване на въпросници, мобилизиране в случай на необходимост:

Със Заповед № РД09-1145 от 06.11.2023 г. на министъра на земеделието и храните е определен поименният състав на постоянната комисия, която да извършва епизоотично проучване при възникване на територията на страната на огнища на особено опасни заразни болести, посочени в заповед на министъра на земеделието и храните.

През 2025 г. не са констатирани огнища на АЧС при домашни свине, поради което не е имало необходимост от провеждане на епизоотични проучвания.

Контрол на практики/дейности, представляващи риск за АЧС:

През изминалата година са проведени общо 1023 проверки във фамилни и индустриални свиневъдни обекти, като от тях 452 са били за биосигурност, а 571 са извършените клинични прегледи от официални ветеринарни лекари, като са прегледани общо 15282 броя свине. По отношение на биосигурността средно са извършени по 1.90 проверки на обекта, а на клиничните прегледи – средно по 2.40 прегледа на обект.

При извършените проверки във фамилни и индустриални ферми са съставени 16 предписания, свързани с биосигурност (съхранение на СЖП/извозване на тор), идентификация/движения на животни (липса на уведомление за движение, липса на уведомление за паднали идентификатори), нередовна документация. За същия период са издадени и 7 броя АУАН, отнасящи се до липса на уведомления за движения, нарушения по чл. 137, липса на дневник за ВЛП.

През 2025 г. са изследвани чрез PCR общо 11 818 проби от домашни свине в рамките на провеждания надзор, предвиден в одобрената национална програма. ELISA тестове са направени на 584 броя проби. От взетите проби няма положителни.

В допълнение в рамките на дейностите, изпълнявани от РВЛ в свиневъдните обекти през годината са извършени 16 879 клинични прегледи, като са прегледани общо 409 002 броя свине.

През 2025 г. са извършени 220 официални проверки на регистрирани пазари и отделно – още 830 на нерегламентирани такива. Извършени са 3 проверки за нелегална онлайн търговия и са установени 2 броя нерегламентирани движения на свине. За констатираните нарушения са съставени АУАН.

Контрол в обектите тип „лично стопанство“:

Съгласно чл. 133, ал. 2, т. 11 от ЗВД извършването на инвентаризация на стопанствата за лични нужди е задължение на кметовете и кметските наместници, за което е предвиден срок за изпълнение ежегодно до 20 октомври. В обектите за отглеждане на свине за лични нужди се прилага засилен контрол при регистрация и населване. Регистрираните ветеринарни лекари своевременно уведомяват ОВЛ при установяване на животни, които представляват епизоотичен риск.

По отношение на надзора и контрола в животновъдни обекти за отглеждане на свине за лични нужди са извършени следните дейности:

- Брой проверки при населване на свиневъдни обекти за лични нужди – 332;
- Брой рутинни проверки на вече населени свиневъдни обекти за лични нужди – 317;

- Брой проверки с извършен клиничен преглед – 361 (с общо 694 бр. прегледани свине);
- Брой проверки на стопанства за лични нужди по сигнали – 85;
- Брой проверки на депопулирани стопанства за лични нужди – 276;
- Брой съставени АУАН – 7.

Мерки в обектите, в които се отглеждат свине от породата Източнoбалканска свиня (ключов момент в борбата с АЧС):

През 2025 г. разрешение за извършване на развъдна дейност е получила още една развъдна асоциация – Национално сдружение за развъждане на традиционни (местни) породи свине. Към началото на 2026 г. разрешение за извършване на развъдна дейност със свине от породата Източнoбалканска свиня имат две развъдни асоциации - Национално сдружение за развъждане на традиционни (местни) породи свине и Асоциация за развъждане и съхранение на Източнoбалканската свиня.

Под селекционен контрол са 5 стада - едно в обл. Бургас, три в обл. Варна и едно в обл. Кюстендил. Общият брой на животните под селекционен контрол е 182, като са създадени условия те да бъдат изолирани от контакт с диви свине.

В условия *ex situ* се отглеждат 25 свине, от тях 20 свине майки и 5 нереза в един обект на Изпълнителна агенция по селекция и репродукция в животновъдството – (ИАСРЖ). Поддържат се пет неродствени развъдни линии. Развъждането е съгласно разработена програма за съхранение на породата.

През 2025 г. от ИАСРЖ са изразходвани финансови средства в размер на 78 700 лева.

През 2025 г. от служители на Българската агенция по безопасност на храните са извършени общо 20 проверки за биосигурност в стопанства за отглеждане на източнoбалкански свине, в трите области, в които се отглежда породата (Бургас, Шумен, Варна). Проведени са 18 клинични прегледа на общо 321 бр. свине. Извършени са и 26 прегледа от регистрирани ветеринарни лекари в стопанства за ИБС, като са прегледани 332 бр. свине. За периода има съставен един акт в обл. Варна поради отглеждане на неидентифицирани животни.

Намаляване и поддържане на плътността на популацията на дивата свиня:

За 2025 г. отстрела е в размер на 19440 броя и по тази причина не се налага изменение и допълнение на Закона за лова и опазване на дивеча, касаещо справяне със заболяването Африканска чума по свинете.

На базата на сключен договор № 19 от 17.01.2020 г. между ИАГ и „Научно-изследователски сектор“ при ЛТУ за разработване и прилагане на Методика за таксиране запаса на дивата свиня в страната, през първите две седмици на месец октомври 2025 г.

Методиката беше приложена отново в ловностопанските райони на ловните дружини, като бяха задължени всички стопанисващи дивеча, при провеждането на излетите за групов лов на дива свиня да попълват специално създадени за целта формуляр.

На основание Постановление № 130/05.07.2018 г. на Министерски съвет и Заповед № РД 09-671/25.07.2018 г. на Министъра на земеделието, храните и горите беше изградено оградно съоръжение по сухопътната граница с Р. Румъния с дължина 133 км. и 145 м.

Оградата е с височина 1.30 м, стандартна – четириредова. На дървени колове са опънати три реда с бодлива тел и един ред режеща тел тип „Бруно“.

Екипи от горски инспектори на РДГ Русе и РДГ Варна ежеседмично, съгласно утвърден график правят обход на цялото съоръжение, с цел установяване на състоянието му. При установени нарушения на целостта на оградата се извършва ремонт, като се подменят колове или се поставя допълнително бодлива тел, която е закупена предварително. От докладите на горските инспектори за извършените проверки, стана ясно, че оградата е в добро състояние.

След проведени срещи с всички заинтересовани страни за бъдещото стопанисване и ползване на дивата свиня в страната и през 2025 г. остана в сила единодушното решение за поддържане на запасите на дива свиня под 0,3 бр. на 100 ха. за страната, с което да бъдат изпълнени изискванията на Европейската Стратегия - SANTE за справяне със заболяването АЧС.

След откриването на груповия лов на дива свиня през месец октомври 2025 г. до 11.01.2025 г. са извършени над 60000 проверки. Проверките са извършвани за спазване на изискванията на ЗЛОД и мерките за биосигурност по време на груповите ловни излети. В проверките са участвали 2778 служители на регионалните дирекции по горите, 302 служители на МВР, 332 служители на държавните предприятия по чл. 163 от Закона за горите. Проверени са 3851 ловни дружини, 5308 превозни средства и 51215 ловци и са констатирани 50 нарушения, за част от които има съставени АУАН. Конфискувани са 9 бр. ловно оръжие, ловни боеприпаси, едър и дребен дивеч.

Създадена е необходимата организация и се осъществява периодичен контрол (ежеседмичен) от страна на РДГ, ДП по чл. 163 от Закона за горите и неговите териториални поделения за спазване на забраните за подхранване на диви свине, регламентирани със заповеди на министъра на земеделието, храните и горите.

Оценка, комуникация и управление на риска от АЧС:

През август 2025 г. е изготвена актуализация на научно становище на ЦОРХВ от 12.07.2024 г. относно междинна бърза оценка на риска от разпространение на Африканска чума по свинете в България за първото полугодие на 2025 г. В оценката са

разгледани детайлно констатираните случаи и огнища на територията на Република България и разпространението на заболяването в Европа и света.

Заболяването продължава да циркулира в популацията на дивите свине в множество региони в Европа и в по-ниска степен засяга домашните свине. С въведените регулации в страните членки на ЕС, които са част от справянето със заболяването голяма част от т. нар. „задни дворове“ преустановиха отглеждането на домашни свине. На преден план останаха семейните ферми и в по-голяма част индустриалните ферми, отглеждащи свине с търговска цел, които трябва да спазват високи нива на биосигурност, за да предотвратят проникването на вируса в тях. Спазването на високи нива на биосигурност, независимо от размера на стопанството, остава една от най-важните превантивни мерки за недопускането на проникването на вируса на АЧС във фермата.

В края на 2025 г. бяха констатирани първите случаи при диви свине в Испания, в областта Каталуня, което е огромно предизвикателство пред страната да опази популацията на домашната свиня, тъй като страната е една от водещите производителки и износителки на свинско месо.

Според доклад на ЕОБХ, клиничните симптоми продължават да бъдат основната форма на откриване на АЧС във фермите за домашни свине. Поради тази причина всички държави в Европа се насърчават да продължат да провеждат кампании за повишаване на осведомеността, насочени към земеделските стопани и ветеринарните лекари. Въпреки това човешката дейност продължава да представлява сериозен риск за разпространението на заболяването, също така и епидемиологичната свързаност между животновъдни обекти/единици. Други потенциални начини за разпространението на вируса на АЧС е нелегалното движение на свине. Възможна, но недоказана хипотеза е движението на дивите свине от една област в друга, предизвикано от някои природни явления (напр. горски пожари).

Изготвено е и едно Становище с оценка на риска във връзка с постъпило Заявление за ново населване на животновъден обект-индустриална свинеферма в с. Ветрище, общ. Шумен, обл. Шумен, като е направен подробен анализ за рисковите фактори за разпространение на АЧС в Североизточен регион и са дадени препоръки за предотвратяване на навлизането му в свинефермите. Поради големия брой потенциални рискови фактори и известния ефект, който тези показатели могат да имат върху повторната поява и разпространението на АЧС (особено тези, свързани със структурата на сектора на отглеждане на домашни свине, наличието на дива свиня и редица социални фактори), вероятността АЧС да се появи отново и разпространи в рамките на Североизточен регион е с оценка от СРЕДНО НИВО на риск (М), т.к. през цялата 2025 г. на територията на страната няма констатирани огнища на АЧС при домашните свине,

а през 2024 г. то е само 1, но за сметка на това по системата за уведомяване за болести по животните (ADIS) на територията на страната са установени 900 случая на положителни диви свине (към 19.12.2025 г.).

В изготвеното от ЦОРХВ научно становище за първото полугодие на 2025 г. са направени 7 заключения относно заболяването АЧС и са отправени 7 препоръки, отнасящи се до цялата общественост.

Заключения относно заболяването АЧС:

- наблюдава се почти идентичен брой огнища при домашни свине в Европа през първото шестмесечие на 2025 и 2024 г.;
- през първото шестмесечие на 2025 г. са констатирани два пъти повече случаи при диви свине в Европа в сравнение със същия период през 2024 г.;
- констатираните положителни случаи на диви свине в България са предимно в източната половина на страната;
- някои природни явления (напр. горски пожари) могат да предизвикат придвижване на диви свине от една област в друга, с което да допринесат за разпространение на вируса;
- в България се наблюдава спад в огнищата при домашни свине. През цялата 2025 г. няма възникнали огнища при домашни свине, а през 2024 година е констатирано само едно огнище;
- запазвайки тенденцията за отсъствието или единичните потвърдени огнища при домашни свине в България и относително високия процент на положителни случаи на АЧС при диви свине в България (по-голяма част от тях за наличието на антитела), рискът от проникване на вируса сред домашните свине се определя като НИСКО ниво (рядко, но може да възникне) към СРЕДНО ниво (възниква регулярно);
- все още няма налична одобрена ваксина за АЧС на територията на Европа.

Отправени препоръки:

- да се направят постъпки за промяна в нормативната база в насока – само наличието на антитела за заболяването АЧС да не се считат за положителни случаи на заболяването, защото това са вече преболеждали животни с изграден имунитет, което ще доведе до промяна в ограничителните зони в България, съответно и до отпадане на част от ограниченията при износ;
- необходимо е усилията за контрол на заболяването да продължат, за да не се допусне навлизане на вируса в свиневъдните стопанства;
- препоръчва се всички пътници да не носят, купуват, поръчват по интернет или да изпращат продукти от свинско месо – например прясно или замразено месо,

сушени меса, колбаси, салами или пастет – от засегнатите части от Европа и други засегнати страни;

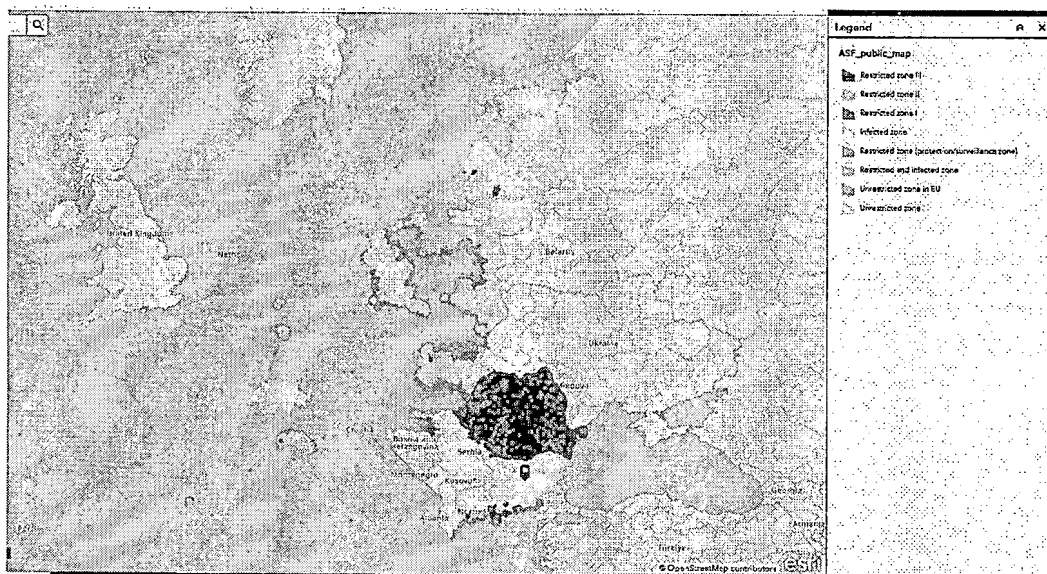
- граничният ветеринарномедицински контрол на багажа на пътниците следва да остане стриктен и да се изземват подобни продукти;
- да се спазва забраната за хранене на свине с кухненски отпадъци, хранителни отпадъци от кетъринг или продукти от свинско месо;
- фермерите, отглеждащи свине, следва да спазват мерките за биосигурност;

Всички свиневъди, независимо дали са стопанства с търговска цел или не, трябва да останат бдителни и да се уверят, че посетителите или сезонните работници не са имали скорошен контакт със свине, свински продукти, помещения за свине, диви свине (включително ловни) или оборудване, свързано с такива дейности в засегнати региони в България, Европа или други засегнати части на света. Както при всяка система от мерки за биосигурност, тези мерки са толкова ефективни, колкото и хората, които ги прилагат, така че трябва да се осигури регулярно подходящо обучение;

- гражданите да сигнализират за открити болни и/или мъртви диви свине.

Доказване на статут свободна от болестта държава/регион:

От м. януари 2024 г. цялата територия на страната попада в част II на приложение I на Регламент за изпълнение (ЕС) 2023/594. Регионализацията се прилага в допълнение към мерките за контрол на болестта и съдържа списък с ограничителните зони в държавите членки, засегнати от огнища на АЧС, или в риск поради близост до огнища. Тези ограничителни зони се разграничават според епидемиологичната обстановка и се класифицират като ограничителни зони I (зони в риск), II (огнища при диви свине) и III (огнища при отглеждани (домашни) свине), като ограничителна зона III включва областите с най-високата степен на риск от разпространение и ограничителните мерки са най-тежки.

Карта 1: Регионализация във връзка с разпространението на АЧС в Европа в съответствие с последното изменение на Приложение I към Регламент (ЕС) 2023/594 (ОВ L, ОВ L, 2026/280, 03.02.2026г.). Източник: DG SANTE.

2. Министерството на транспорта и съобщенията (МТС)

Отговорните по Плана държавни предприятия и търговски дружества, включително концесионери, от системата на транспорта, продължиха да прилагат и следят за стриктното изпълнение на заложените в Плана мерки. Предприети са необходимите действия по изпълнение на планираните мерки. Продължава провеждането на инструктажи на служителите относно Африканската чума по свинете (АЧС) и рисковете от нейното разпространение; поддържат се поставените информационни табели, а информация за заболяването се представя и посредством листовки, ТВ екрани и др. Извършва се необходимата дезинфекция на съоръжения и подвижен състав. Там където дружествата не разполагат със собствени способности, са сключени договори със специализирани фирми. Почиства се регулярно, като са осигурени контейнери за изхвърляне на странични животински продукти (СЖП). Поддържа се връзка с Областните дирекции по безопасност на храните към Българска агенция по безопасност на храните (БАБХ), а представители на структурите по места участват в работата на областните епизоотични комисии. На граничните пунктове се работи съвместно със служителите от Главна дирекция „Гранична полиция“ на Министерство на вътрешните работи, както и от ветеринарните служители към БАБХ.

Държавно предприятие „Пристанищна инфраструктура“ (ДП ПИ):

На всички пристанищни оператори на пристанищни терминали, разположени в отговорните райони на корабоплаване по река Дунав и крайбрежието на Черно море, са предоставени насоки за правилното изпълнение на предприетите мерки и действия, залегнали в Плана. Заедно с това, с цел повишаване на осведомеността на превозвачите и пътниците на всички пристанищни терминали, са поставени информационни табели относно предотвратяване разпространението на заболяването АЧС, като е спазено правилото единият от тях да бъде на официалния език на граничната страна на Република България, където е разположен ГКПП.

Относно дейностите по дезинфекцията, дезинсекцията, дератизацията и девастацията предприятието извършва ежедневно почистване и дезинфекция на пристанищните площадки, на които то е оператор. Ежедневно се провеждат и дейности по събирането и извозването на отпадъците, получени от корабоплавателна дейност, като по този начин се спазват стриктно заложените ангажименти на предприятието по Плана.

Експерти от различните териториални поделения на предприятието са членове на съответната за региона „Постоянно действаща междуведомствена областна епизоотична комисия“, като през изминалата година срещи на комисиите не са били организирани.

Държавно предприятие „Национална компания Железопътна инфраструктура“ (ДП НКЖИ):

На всички гранични пунктове се извършва профилактична дезинфекция на влизащите в страната влакови състави. Ежедневно се извършва такава и на всички гари, включително и на местата за изхвърляне на отпадъци. Поддържат се наличните информационни плакати и табели/постери за повишаване осведомеността на пътниците, относно опасността от разпространение на АЧС и забрана за внос на хранителни продукти, чрез личния багаж на пътниците. Поставени са съоръжения на всички гранични и крайни гари за събиране и обезвреждане на отпадъци. Във ветеринарно-дезинфекционните станции всички постъпили вагони, превозващи хранителни продукти, фуражи и други товари с епизоотично значение се обработват и дезинфекцират, съгласно дадените указания.

Съгласно Плана, железопътните превозвачи са уведомени за опасността от разпространение на заболяването АЧС чрез хранителни животински продукти и СЖП и за необходимостта от събиране и унищожаване на реализирания отпадък.

Дейности от компетентността на летищните оператори:

На територията на летищните терминали на обособени места са разположени информационни табели с информацията на пет или повече езика (вкл. български, английски, немски, руски и др.).

Персонал на оперативните служби непрекъснато извършва огледи на терминалните сгради, като особено внимание се обръща на местата за изхвърляне на отпадъци от пътуващите. Във всички зали на терминалите са поставени достатъчно съоръжения за събиране на отпадъци, като същите са под постоянен контрол и регулярно се почистват. При констатиране на замърсяване с хранителни продукти от животински произход в залите за пристигащи пътници, незабавно се уведомяват дежурните служители на БАБХ, в чиито компетенции е унищожаването на отпадъка.

Извършва се периодично механично почистване на терминалите и дезинфекция на помещенията и повърхностите с дезинфектант одобрен от Областните дирекции по безопасност на храните (ОДБХ). Поддържа се връзка с ОДБХ към БАБХ. Представители на структурите по места участват в заседанията на областните епизоотични комисии.

При вноса на хранителни продукти от животински произход, ветеринарните власти към БАБХ по места се уведомяват предварително за предприемане на последващи мерки по компетентност.

3. Министерство на вътрешните работи (МВР), Главна дирекция „Гранична полиция“ (ГДГП)

Проверка за неправомерно въвеждане на живи животни и хранителни продукти, включително личния багаж на пътниците:

През 2025 година в Главна дирекция „Гранична полиция“, са изпълнени стриктно заложените дейности, съгласно разпределените отговорности.

На ГКПП е създадена организация и се изпълняват дейностите, определени в Плана, както следва:

Създадена е необходимата организация, служителите на „Гранична полиция“ в зоната на граничните контролно-пропускателни пунктове (ГКПП) да оказват съдействие на компетентните институции за ефективен граничен контрол с цел установяване на нерегламентирано движение през границата на живи животни и суровини/храни от животински произход.

Извършват се проверки, основани на база на оценка на риска на превозните средства, пратки, включително и на личния багаж на пътниците. Извършваше се анализ на риска на транспортни средства и личен багаж на пътниците, влизащи в Р България, като се осъществяваха мероприятия с цел превенция и недопускане на внос, включително и за лична консумация, на свинско месо, суровини и храни, съдържащи в състава си свинско месо, както и за ограничаване нерегламентираното придвижване на животни на територията на страната, причина за разпространението на заразни заболявания. През 2025 г. са извършени 23 708 958 проверки на български и чуждестранни граждани, проверени са 9 629 948 моторни превозни средства и 9 647 влака. Иззети общо 834,000 кг. продукти от свинско месо.

Представители на структурата редовно взимат участие в заседанията на областните и общинските епизоотични комисии. Информация за взетите решения е сведена до структурните звена, като са запознати всички служители на граничните контролно –пропускателни пунктове и гранично-полицейски наряди осъществяващи компенсиращи мерки при установяване на нерегламентиран превоз на животни и животински продукти, за да уведомяват съответните ветеринарномедицински органи по места и за оказване на съдействие.

4. Министерство на вътрешните работи, Главна дирекция „Национална полиция“

Контрол на практики/ дейности, представляващи риск за АЧС:

На Столична дирекция на вътрешните работи и Областните дирекции на вътрешните работи е разпоредено извършване на съвместни проверки с представители на БАБХ, както и други контролни органи, на територията на цялата страна. Проверките са относно нерегламентирана продажба на свинско месо и живи животни без съответното разрешение и придружаващите ги документи, на пазарите и чрез интернет. Служителите на МВР оказват съдействие на служителите на БАБХ, съобразно функционалната си компетентност, при спазване на закона за МВР и подзаконовите нормативни актове. При установяване на случай или подаване на сигнал за умрели животни, незабавно да се уведомява съответната ОДБХ.

Съгласно Плана се осъществяват проверки на пътни транспортни средства за нерегламентирано придвижване и/или търговия със свине.

При констатиране транспортиране на животни се проверява:

- По отношение на транспортните средства, превозващи живи животни: дали превозвача притежава валиден лиценз за превоз на живи животни (вид и капацитет); необходимата квалификация и валидни удостоверения за правоспособност.
- По отношение на транспортираните животни дали са налични: ушни идентификатори за едри преживни, дребни преживни и свине; инжектируем транспондер и паспорт за еднокопитни; ветеринарномедицинско свидетелство по образец - ЗХОЖ 140 за животни, които подлежат на индивидуална идентификация; ветеринарномедицинско свидетелство по образец — ЗХОЖ 9 за животни, които не подлежат на индивидуална идентификация (птици, зайци).

При проверките се следи и за спазване на изискванията за хуманно отношение при транспорт на животни.

5. Министерство на вътрешните работи, Главна дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“

През 2025 г. не е взимала участие в дейности свързани с ликвидиране на огнища на АЧС и не е взимала участие в дейности за дезинфекция под контрола на БАБХ/ОДБХ при ликвидиране на огнища на болестта.

6. Агенция „Пътна инфраструктура“

През 2025 г. АПИ възлага на пътноподдържащите дружества да предприемат необходимите действия, а именно: почистване на републиканските пътища в зона от 20 км от ГКПП, почистване на аварийни площадки и площадки за отдых по основните пътни направления, поставяне на допълнителни съдове за отпадъци, отстраняване на излишна крайпътна растителност и др. При констатиране на наличие на отпадъци, писмено се уведомяват ползвателите на търговски обекти да поддържат хигиена на територията им,

както и да бъдат осигурени съдове за събиране на отпадъците и транспортирането им до съоръжение за тяхното третиране.

7. Агенция „Митници“

За периода от 01.01.2025 г. до 31.12.2025 г. от страна на Агенция „Митници“ са извършени общо 51 732 бр. проверки, като от тях 32 898 бр. са при влизане на пътници и товари на територията на Съюза. Проверките са извършени на митнически пунктове, разположени на външна за Европейски съюз граница, във връзка със спазване на митническото законодателство.

В сътрудничество с официалните ветеринарни лекари, митническите органи прилагат разпоредбите, произтичащи от правните актове на Съюза, свързани с извършвания официален контрол на търговските пратки с животни, продукти от животински произход, зародишни продукти, странични животински продукти, съставни продукти, продукти производни от странични продукти, сено и слама, които подлежат на официален контрол при въвеждане на митническата територия на Съюза, в съответствие с Регламент (ЕС) 2017/625 (Регламент относно официалния контрол), както и разпоредбите по контрол на личния багаж на пътниците и на малките пратки от стоки, изпратени до физически лица, които не са предназначени за пускане на пазара и са предназначени за лична консумация или употреба, в съответствие с Делегиран регламент (ЕС) 2019/2122 на Комисията от 10 октомври 2019 година за допълнение на Регламент (ЕС) 2017/625.

8. Министерство на околната среда и водите (МОСВ)

Дирекция „Национален парк Пирин“:

Изготвяне, поставяне и поддръжка на информационни табели:

Изготвени, поставени и периодично са подменяни, табели с информация за основните рискове от АЧС и минималните изисквания за биосигурност. Същите са на български език и английски език.

Събиране и унищожаване на отпадъци (от кошчета/контейнери)

Местата за отдих, къмпингуване и регламентирано палене на огън се проверяват и почистват регулярно от служителите на ДНП "Пирин".

Вземане, опаковане и транспортиране на проби от диви свине:

Организиран е контрол по взимане, опаковане и транспортиране на проби от диви свине при намиране на трупове или части от тях на територията на НП „Пирин“.

През 2020 г. всички служители на ДНП "Пирин" са преминали обучение за пробовземания и прилагане на мерки за обезвреждане на трупове на дива свиня.

Изготвен е списък с лица за контакт, с оглед координация и комуникация, във връзка с изпълнението на Плана. Разписан е протокол за действие при откриване на труп на дива свиня.

Извършване дезинфекция, дезинсекция, дератизация и девастация на територията на парка

През 2025 г. на територията на НП "Пирин" не са открити трупове на дива свиня. Със специализираните противопожарни УТВ-та се извършва регулярно дезинфекциране на кътовете за отдых, местата за регламентирано палене на огън и местата за къмпингуване на територията на НП "Пирин" с препарат "Virkon-S".

През 2025 г. са извършени проверки за АЧС на територията на Национален парк „Пирин“, както следва:

Проверки в дневника на парковата охрана:

Проверки на територията на парка	Проверки в резерватите
25	15

Проверки с констативни протоколи:

Проверки на територията на парка	Проверки в резерватите
8	8

Дирекция „Национален парк Рила“:

Намиране на трупове на диви свине или части от тях на територията на ДНП „Рила“

Парковите участъци са осигурени с лични предпазни средства, дезинфектанти, чували, стерилни контейнери за вземане на проби, ръчни пръскачки и др.

През 2025 г. на територията на парка не са открити трупове на диви свине и не е констатиран случай на АЧС.

Изготвяне, поставяне и поддръжка на информационни табели:

Дирекция Национален парк „Рила“ разполага с транспортни средства, пригодени за извозване на трупове на диви свине до определените за заграбване места и дезинфекция.

Местата за отдых и палене на огън на територията на парка се проверяват и почистват всеки понеделник, при необходимост и в останалите дни от седмицата от служители на Дирекцията. На местата за отдых не се препоръчва поставянето на допълнителни контейнери и кошчета за отпадъци, поради опасност от разнасяне от

дивите животни. На местата за отдих са поставени табели, указващи всички генерирани от туристите отпадъци, да бъдат събирани обратно в торбички и раници и да се изнасят извън територията на парка, до контейнерите за битови отпадъци в населените места.

Дирекция „Национален парк Централен Балкан“:

Изготвяне, поставяне и поддръжка на информационни табели:

На основните места за отдих по туристически пътеки на територията на Национален парк „Централен балкан“ и на входовете са поставени и се поддържат табели на български и на английски език. Табелите съдържат информация за основни рискове за АЧС и какви са минималните изисквания за биосигурност, като състоянието им се следи непрекъснато.

Извършване дезинфекция, дезинсекция, дератизация и девастация на територията на парка

През 2025 г. е извършвана периодична дезинфекция на оборудване, превозни средства, както и кошчета на местата за отдих на територията на парка.

Намиране на трупове на диви свине или части от тях на територията на ДНП „Централен Балкан“

През 2025 г. на територията на парка не са открити трупове на диви свине. Служителите на отдел „Контрол и охрана“ са оборудвани с необходимите технически средства и дезинфектанти, преминали са обучение проведено от БАБХ през 2021 г. за вземане на проби и прилагане на мерките за обезвреждане на трупове на открити мъртви диви свине.

9. Министерство на туризма

Министерство на туризма изпълнява ангажиментите си, произтичащи от Плана, а именно уведомява туроператорските фирми за риска от разпространение на заболяването АЧС и препоръчва допълнително информиране на пътниците за възможността от разпространение на заболяването чрез храни, съдържащи свинско месо.

10. Български ветеринарен съюз (БВС)

Регистрираните ветеринарни лекари (РВЛ), които упражняват ветеринарномедицинска практика и осигуряват: ветеринарномедицинско обслужване и поддържат списък на обектите обслужвани от РВЛ за съответната територията, уведомяват при установено нерегламентирано отглеждане; взимат и изпращат проби от домашни свине, отглеждани в животновъдни обекти, които обслужват; при съмнение или възникване на епизоотии или при проява на масова смъртност при животни в един или повече обекта РВЛ предприемат ограничителни мерки и уведомяват незабавно ОДБХ, БВС и кмета на общината и кметството, на чиято територия са обектите; регистрираните ветеринарни лекари изпълняват разпорежданията на ОДБХ за

профилактика, ограничаване и ликвидиране на епизоотии и други масови болести и уведомяват официалните ветеринарни лекари при ОДБХ при установяване на животни, които представляват епизоотичен риск; извършват регулярни посещения в обектите, обслужвани от тях с честота определена след оценката на риска и съдействат на собствениците на обекти при изготвяне на планове за спешни мерки (контингенс-планове) на обектите и предоставят съвети и информация относно изискванията за биосигурност. Представители на БВС са включени в състава на областните и общинските епизоотични комисии.

11. Национално сдружение на общините в Република България (НСОРБ)

Инвентаризация на лични стопанства:

През изминалата година местната администрация, кметовете на населени места и кметските наместници се ангажираха с изпълнението на отговорностите им по чл. 133 от Закона за ветеринарномедицинските дейности, касаещи регулацията и контрола на животновъдните дейности в населените места, в т.ч. по обезпечаване на санитарно-хигиенните изисквания по превенция на острозаразните болести по животните.

Болшинството местни власти своевременно са иницирали извършването на ежегодната инвентаризация на стопанствата тип „задан двор“ в сътрудничество с официалните ветеринарни лекари. Чрез информационните си средства НСОРБ също е спомогнало за инициране на процеса и за регулярното осведомяване на местна администрация и стопани за предписваните мерки за биосигурност и за констатациите от контролната дейност.

12. Тракийски и Лесотехнически университет

Тракийски университет, гр. Стара Загора:

- Доц. д-р Георги Желев от секция „Епидемиология, инфекциозни болести и превантивна медицина“ към ВМФ на ТрУ е включен в състава на координационния съвет към Министъра на земеделието и храните за особено опасни болести по животните и зоонози (Заповед № РД09-865/22.08.2023 г. на министъра на земеделието и храните) и взима участие в дискусиите;

- Доц. д-р Георги Желев е лектор на проведеното на 02 октомври 2025 г. обучение на фермери, ветеринарни специалисти и собственици на свиневъдни обекти на тема „Вътрешна сигурност: процедури за предотвратяване разпространението на заразни заболявания в свинекомплексите“.

Лесотехнически университет, гр. София:

Всички преподаватели и специалисти, които имат пряко или косвено отношение към дейностите в Плана, системно извършват следните дейности:

- По време на лекционните курсове на студентите по специалността „Ветеринарна медицина“ представят всички аспекти свързани с контрола на болестта АЧС;
- Взимат участие в провеждането на информационни кампании сред собственици на животни, гледачи и ловци за превенция и предотвратяване на болестта;
- Извършват системен анализ на необходимостта от засилване на мерките на активния и пасивния надзор в зависимост от научните постижения в областта.

III. Заключение и изводи:

От предоставената информация е видно, че дейностите заложи в Плана се изпълняват в сътрудничество, съгласно компетенциите и правомощията на определените институции, заложените индикативни срокове се спазват, не са отчетени сериозни затруднения, необходимост от осигуряване на допълнителни финансови средства и изменение на заложените мерки.

През 2026 г. от страна на Министерство на земеделието и храните е необходимо да бъдат предприети необходимите мерки и действия за организиране изготвянето, съгласуването и одобряването от Министерски съвет на План за контрол и предотвратяване разпространението на заболяването Африканска чума по свинете в Република България за периода 2027-2029 г. съдържащ продължение и при необходимост допълнение на мерките прилагани до момента.

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН МИНИСТЪР,

Във връзка с гореизложеното представям на Вашето внимание годишен доклад за извършените дейности през 2025 г., касаещи изпълнението на Решение № 63 от 31 януари 2024 г. на Министерския съвет за одобряване на План за контрол и предотвратяване разпространението на заболяването Африканска чума по свинете в Република България, и моля за неговото одобрение.

С уважение,

11.6.2026 г.

X

Проф. д-р Крум Неделков

Заместник-министър

Signed by: Krum Vladimirov Nedelkov

